

- Tür Adları / Fotoğrafçılar**
1. *Salamandra infraimmaculata* (Martens, 1885) (Lekeli Semender) / Nazan ÜZÜM
 2. *Mertensiella caucasica* (Waga, 1876) (Kafkas Semenderi) / Kurtuluş OLGUN
 3. *Lyciasalamandra antalyana* (Başoğlu & Baran, 1976) (Antalya Kara Semenderi) / Michael FRANZEN
 4. *Lyciasalamandra atifi* (Başoğlu, 1967) (Akseki Kara Semenderi) / Michael FRANZEN
 5. *Lyciasalamandra billae* (Franzen & Klewen, 1987) (Akyaclar Kara Semenderi) / Michael FRANZEN
 6. *Lyciasalamandra fazilae* (Başoğlu & Atatür, 1974) (Göcek Kara Semenderi) / Kurtuluş OLGUN
 7. *Lyciasalamandra flavimembris* (Mutz & Steinfartz, 1995) (Marmaris Kara Semenderi) / Michael FRANZEN
 8. *Lyciasalamandra luschani* (Steindachner, 1891) (Likya Kara Semenderi) / Aziz AVCI
 9. *Neurergus crocatus* Cope, 1862 (Urmiye Semenderi) / Aziz AVCI
 10. *Neurergus strauchii* (Steindachner, 1888) (Benekli Semender) / Aziz AVCI
 11. *Pelodytes caucasicus* Boulenger, 1896 (Kafkas Kurbağası) / Ahmet KARATAŞ
 12. *Pelophylax caraltanus* (Ankan, 1988) (Beyşehir Kurbağası) / Michael FRANZEN
 13. *Rana holtzi* Werner, 1898 (Toros Kurbağası) / Aziz AVCI
 14. *Rana tavasensis* Baran & Atatür, 1986 (Tavas Kurbağası) / Aziz AVCI

İkiyaşamlılar

Türkiye'nin Soyu Tehlikedeki Canlıları - 1

İkiyaşamlılar

Türkiye'nin Soyu Tehlikedeki Canlıları - 1

Salamandra infraimmaculata (Martens, 1885) (Lekeli Semender)

Fotoğraf: Nazan ÖZDİM

Boyları 25 cm kadardır. Doğu Akdeniz'de, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yayılış gösterirler. Ormanların nemli yerlerinde, kuru ve çalılıkarda, dağlık ve tepelik alanlarda 300-2200 m yükseklikteki yerlerde yaşarlar. Taşların, yaprakların ve ağaç köklerinin altında bulunurlar. Sudan çok uzaklaşmazlar.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Yaşadıkları alanların her geçen gün insanlar tarafından daha fazla işgal edilmesi, su kaynaklarının kurutulması.

Lyciasalamandra fazilae (Başoğlu & Atatür, 1974) (Göcek Kara Semenderi)

Fotoğraf: Kurtuluş ÖLÇÜN

Boyları 14 cm kadardır. Gökçeovak, Dalyan ve Üzümlü civarında yaşarlar. Burada kireçtaşları arasında, taşlar, kayalıklar ve bodur çalılıklar arasında, çam ormanlarının olduğu yerlerde bulunurlar.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Orman yangınları, koleksiyon amaçlı olarak aşırı toplama ve yaşadıkları yerlerde turizm faaliyetlerinin artması

Pelodytes caucasicus Boulenger, 1896 (Kafkas Kurbağası)

Fotoğraf: Ahmet KARATAŞ

Boyları 5-6 cm kadardır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 2300 metre yüksekliğe kadar yaşarlar. Geniş yapraklı ve karışık yaprak dökün ormanlarda yaşarlar. Bu ormanlarda yoğun bitki örtüsünün olduğu, suya yakın, nemli, gölgeli yerler başlıca yaşam alanlarıdır.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Yaşam alanlarında bulunan sulardaki kirlenme

Mertensiella caucasica (Waga, 1876) (Kafkas Semenderi)

Fotoğraf: Kurtuluş ÖLÇÜN

Boyları 16-20 cm kadardır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde genellikle yükseklerde yaşarlar. Kayın ormanları, kozalıklı ağaçların olduğu yerler, karışık ormanlar ve çayırliklar ile akarsular, dereleler, akarsu kolları başlıca bulundukları yerlerdir.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Ormanların kesilmesi, alpin çayırkların azalması, özellikle Doğu Karadeniz Dağları'nda yayla evlerinin sayısındaki artış ve yaz turizmi, yaşam alanının daralması

Lyciasalamandra flavimembris (Mutz & Steinfartz, 1995) (Marmaris Kara Semenderi)

Fotoğraf: Michael FRANZEN

Boyları 15 cm kadardır. Marmaris (Muğla) civarında çok dar bir alanda yayılış gösterirler. Makilikler ve çam ormanlarında yaşarlar.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Yaşam alanlarının orman yangınlarıyla iyice daralması soyu tehdit eden en büyük etkidir. Bunun yanında bilimsel amaçlı toplama ve yaşadıkları yerlerde turizm amaçlı faaliyetlerin artması da etkenler arasındadır.

Pelophylax caralitanus (Ankan, 1988) (Beysşehir Kurbağası)

Fotoğraf: Michael FRANZEN

Boyları 15 cm kadardır. Güneybatı Türkiye'de (Beysşehir, Eğirdir, Gölçük, Çardak, Çivril vb.) yayılış gösterirler. Zengin bir bitki örtüsünün olduğu sulak alanlar, akarsular, gölcükler, çamurlu yerler yaşam alanlarıdır.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Uyum becerilerinin yüksek olması ve geniş bir alana yayılması nedeniyle diğer türlere oranla soyu daha az tehlikededir.

İkiyaşamlılar, omurgalı hayvanların balıklarla sürüngenler arasında kalan sınıfını oluşturur.

Bu canlılara hem karada hem de suda yaşadıklarından ikiyaşamlılar (amfibiler) denir. Dünyada çok geniş bir alanda yayılış gösterirler. İliman ve tropik bölgelerde daha fazla bulunurlar. Bununla birlikte çok soğuk ve kurak alanlarda, okyanus ortasındaki adalarda da yaşayanları vardır. İkiyaşamlılar değişken vücut sıcaklığına sahip hayvanlardır. Sıcaklık düştüğünde yani kış aylarında ikiyaşamlılar güvenli bir yere saklanarak kış uykusuna yatarlar. Bazı türler de sıcaklığın çok fazla olduğu dönemlerde yaz uykusuna yatar. Ülkemizdeki ikiyaşamlı türü sayısıysa 30 civarındadır. Bunlardan 14 tanesinin soyu tehlikede olup Uluslararası Doğa Koruma Birliği IUCN tarafından "kırmızı liste"ye alınmıştır.

Lyciasalamandra antalyana (Başoğlu & Baran, 1976) (Antalya Kara Semenderi)

Fotoğraf: Michael FRANZEN

Boyları 14 cm kadardır. Endemik bir türdür. Dünyada yalnızca Kedetler'de (Antalya) yaşarlar. Çam ormanlarının içindeki taşlık alanlarda, çalılık yerlerde ve taş altlarında saklanırlar.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Orman yangınları, bilimsel amaçlı toplama ve yaşadıkları yerlerde turizm amaçlı faaliyetlerin artması

Lyciasalamandra luschani (Steindachner, 1891) (Lilya Kara Semenderi)

Fotoğraf: Aziz AKICI

Boyları 12-14 cm kadardır. Eşen, Kekova ve Finike'de (Antalya) yaşarlar. Burada kireçtaşları arasında, taşlar, kayalıklar ve bodur çalılıklar arasında, çam ormanlarının olduğu yerlerde bulunurlar.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Orman yangınları, koleksiyon amaçlı olarak aşırı toplama ve yaşadıkları yerlerde turizm amaçlı faaliyetlerin artması

Rana holtzi Werner, 1898 (Toros Kurbağası)

Fotoğraf: Aziz AKICI

Boyları 6-7 cm kadardır. Endemik bir türdür. Dünyada yalnızca Bolkar Dağları'ndaki (Niğde) Karagöl'de (2500 m), Çinigöl'de (2600 m) ve Eğriçöl'de (3000 m) yaşarlar. Göl kıyısındaki çayırlikların arasında sıklıkla görülürler.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Çok dar bir alanda, yüksek ve küçük dağ göllerinde yaşadığından yapılacak en küçük bir müdahale türün soyunun tehlikeye girmesine neden olacaktır. Göllerin kıyısına kadar yol yapılmaması, çadırlı konaklamaların engellenmesi ve göllerin düzenli olarak denetlenmesi gerekir.

Soyların Tehlikeye Girmesinin Nedenleri:

- Yaşam alanı kaybı (yerleşim yerlerinin, yazlık, yayla evi ve benzeri ikinci konutların artması, baraj yapımı vb)
- Çevresel ve iklimsel değişimler
- Akarsuların evsel ve endüstriyel atıklarla kirlenmesi
- Yollarda taşıtlar tarafından ezilmeleri
- Tarımsal ilaç kullanılması
- Özellikle sucul habitatlara yabancı tür girişleri
- Ticari amaçlı toplama

Lyciasalamandra atifi (Başoğlu, 1967) (Akseki Kara Semenderi)

Fotoğraf: Michael FRANZEN

Boyları 18 cm kadardır. Alanya ve Akseki (Antalya) civarında çok dar bir alanda yayılış gösterirler. Çam ormanlarının içindeki taşlık alanlarda, çalılık yerlerde ve taş altlarında saklanırlar.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Yaklaşık 5000 km²'lik bir alanda yayılış gösterirler. Yaşam alanlarının orman yangınlarıyla iyice daralması soyu tehdit eden en büyük etkidir. Bunun yanında bilimsel amaçlı toplama ve yaşadıkları yerlerde turizm amaçlı faaliyetlerin artması da etkenler arasındadır.

Neurergus crocatus Cope, 1862 (Urmiye Semenderi)

Fotoğraf: Aziz AKICI

Boyları 19 cm kadardır. Beytüşşebap (Şırnak) civarında bulunurlar. 1500-2000 m yükseklikteki serin ve devamlı akan sularla yaşarlar. Kışı taşların altında ya da korunaklı başka yerlerde geçirirler.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Genellikle insan etkisinin olmadığı yerlerde yayılış gösterdiklerinden soyları, ailenin diğer üyelerine oranla daha az tehlikededir. Kirillik ve evde bakılmak üzere toplanmaları zaten az olan sayılarının daha da azalmasına neden olur. Ticari amaçlı toplanması engellenmelidir.

Rana tavasensis Baran & Atatür, 1986 (Tavas Kurbağası)

Fotoğraf: Aziz AKICI

Boyları 8 cm kadardır. Akdağ (Denizli-Tavas) yakınlarında tanımlanmıştır. Endemik bir türdür. Dünyada yalnızca Akdağ'da ve Elmalı'nın batısında, Muğla'da yavaş akan dere kenarlarındaki çayırliklarda yaşarlar.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Yaşam alanının daralması ve insan etkisi

Lyciasalamandra billae (Franzen & Klewen, 1987) (Akyarlar Kara Semenderi)

Fotoğraf: Michael FRANZEN

Boyları 14 cm kadardır. Akyarlar (Antalya) civarında çok dar bir alanda yayılış gösterirler. Çam ormanlarının içindeki taşlık alanlarda, çalılık yerlerde ve taş altlarında saklanırlar.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Yaşadıkları yer insan etkisinden uzaktır. Ancak bununla birlikte çok dar bir alanda (yaklaşık 100 km²) yayılış gösterdiklerinden soyları tehlikededir. En büyük tehlikeye yaşadıkları alanda bir orman yangını çıkması ya da burada turizm faaliyetlerinin artmasıdır.

Neurergus strauchii (Steindachner, 1888) (Benekli Semender)

Fotoğraf: Aziz AKICI

Boyları 14-19 cm kadardır. Muş, Bitlis, Malatya civarında bulunurlar. Yüksek dağlardaki serin ve devamlı akan sularla yaşarlar. Kışı taşların altında ya da korunaklı başka yerlerde geçirirler.

Soyunun tehlikeye girmesinin nedenleri:

Genellikle insan etkisinin olmadığı yerlerde yayılış gösterdiklerinden soyları, ailenin diğer üyelerine oranla daha az tehlikededir. Bununla birlikte yaşadığı akarsuların evsel atıklarla kirlenmesi, evde bakılmak üzere toplanması engellenmelidir.

Dr. Bülent GÖZCELİOĞLU
Konu danışmanı: Prof. Dr. Kurtuluş ÖLÇÜN
(Adnan Menderes Üniversitesi Biyoloji Bölümü)